

на реалността, за максимално форсиране на емоцията и нажежени до бяло екзалтации, чрез които словото добива сугестивна мощ. Тази характеристика, която може да бъде изведена от Рембо (към когото Гео Милев не само че изпитва пиетет, но и следва неговите „Озарения“ в редица текстове – от „Черни хоругви“ до „Експресионистично календарче“) – и която до голяма степен се покрива с естетиката на немския експресионизъм, е изведена във „Фрагментът“ – вероятно най-смисления и важен негов манифест. Тя обаче просто няма как да бъде изведена от стиховете на Пенчо Славейков – те следват други принципи и са израз на съвършено различен творчески натюрел.

Различията между двамата трудно могат да се дефинират с помощта на класическите класификации. По-възможен инструмент ми се струва делението, предложено от проф. Никола Георгиев по отношение на типовете поетика в „На повратки в село – или към света?“ (1999), според което българската поезия е описана като съградена от две поетики – „поетика на търсеция образ и смисъл“ и съответно на „намерения образ и смисъл“. Сред примерите, с които се аргументира първата поетика, ще открием и Гео Милев; както впрочем и Яворов – което донякъде обяснява неговите предпочитания. Пенчо Славейков принадлежи към втория тип, редом с Далчев, Багряна, Кирил Христов и др. Нека си припомним неговото определение за двата типа поетика:

В единия изказът се движи около смисъла с пориви напред, с отрицателни дръпвания назад или с наслоително кръжење, а в другия го назовава (или изразява стремеж да го назове) пряко и прямо; в единия смисълът се поражда от плъзгането между отделните значения, а в другия е устойчиво фиксиран; единият тип е смислово отворен и разливащ се, а другият е многозначен, но в границите на предпоставено смислово пространство.

„Фрагментът“ и разработените в него принципи – за отвореност, незавършеност, асоциотивност, интуитивна въздейственост и фрагментарност, на практика описват именно първия тип от тази класификация – поетиката на търсеция образ и смисъл. В някакъв смисъл тя е доминираща в цялата история на българския модернизъм, тъй като е и по-пригодна да трансформира реалността и да създаде от нейната магма нови светове – но, разбира се, тази доминанта няма абсолютни стойности. В създадения от нея модел не рационалните и не интелектуалните, а емоционалните и интуитивно въздействащи внушения са от значение: точно такава впрочем е поезията на самия Гео Милев, а очевидно и приемливия за него поетичен модел. Поезията на Пенчо Славейков е различна – тя е концептуална, тендира към завършената цялостност, а не към асо-